

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นที่รู้กันว่า สิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดที่แน่นอนหรือคงที่ (static) โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนที่ (dynamic) อยู่ตลอดเวลา ในด้านสังคมและวัฒนธรรมก็จะมีลักษณะเช่นกัน คือ มีความเป็นพลวัตและจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้ระบบโครงสร้างหน้าที่ของสังคม ตลอดจนการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งนี้จึงไม่มีสังคมใดที่หยุดนิ่งอย่างแท้จริง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยจะครอบคลุมในด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุของมนุษย์ โดย “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น จะขึ้นอยู่กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของมนุษย์” (ผจงจิตต์ อธิคมน์นทะ, 2526 : 19)

หมู่บ้านทุ่งมะเขือย้อย ตำบลบ่อตั้ง อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรส่วนใหญ่ เป็นคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งชุมชนแห่งนี้ยังคงมีวิถีชีวิตของสังคมแบบดั้งเดิมในบางส่วน แม้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันนี้แทบจะไม่หลงเหลือชุมชนแบบดั้งเดิมอีกแล้วก็ตาม เนื่องจากความเจริญของสังคมสมัยใหม่ได้แพร่กระจายเข้าไปในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง แม้กระนั้นก็ตาม ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขือย้อยยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมของตนไว้อย่างเหนียวแน่นพอสมควร เช่น ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงพูดภาษากะเหรี่ยง และมีการดำรงชีพที่เน้นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พึ่งพิงกับธรรมชาติเป็นหลัก โดยจะมีวัฒนธรรม ประเพณี จารีต ที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและหลอมรวมความเป็นชุมชน และชาติพันธุ์ได้อย่างเหนียวแน่นและมีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเอง อย่างไรก็ตามปัจจุบันบ้านทุ่งมะเขือย้อย ได้เป็นพื้นที่ที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากบ้านทุ่งมะเขือย้อยเป็นชุมชนที่เริ่มเปิดรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาปรับใช้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชนเริ่มปรับตัวและดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากอดีต วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ตลอดจนการดำรงอยู่ของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามอิทธิพลและกระแสสังคมที่ภายนอกเข้ามาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้วัฒนธรรมเก่าแก่และสิ่งปลูกสร้างที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้เริ่มถูกลดคุณค่าและถูกลืมเลือนไปในสังคมปัจจุบัน จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนบ้านทุ่งมะเขือย้อยนี้เอง คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็น การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อนำมาเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนในเชิงการตั้งรับกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะเกิดขึ้นในสังคมอย่างเท่าทัน และเกิดกระบวนการสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านที่อยู่อาศัยรูปแบบอดีตแก่ชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2459) จนถึงปัจจุบัน

1.2.2 เพื่อค้นหาปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในด้านที่อยู่อาศัยของชุมชน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นผู้นำทางราชการ อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำในด้านจิตวิญญาณชุมชน อาทิ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางพิธีกรรมในชุมชน เป็นต้น จำนวนทั้งสิ้น 7 คน 2. กลุ่มสมาชิกในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยชาวบ้านในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย อาทิ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน และสมาชิกในชุมชนที่ยังคงพักอาศัยด้วยลักษณะที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิม จำนวน 2 คน และสมาชิกในชุมชนที่ปรับเปลี่ยนดัดแปลงลักษณะที่อยู่อาศัยให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น จำนวน 3 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 12 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้างนี้ จะทำการศึกษาในประเด็นลักษณะของที่อยู่อาศัยในอดีตจนถึงปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งมะเขยอ ต.บ้องตี้ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

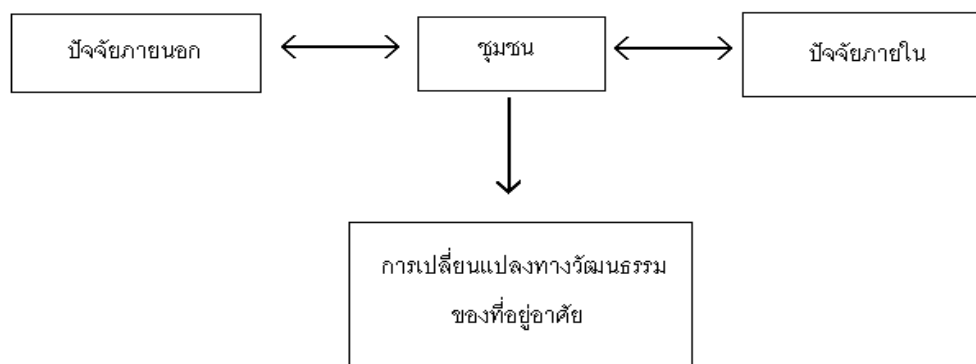
ในการวิจัยค้างนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2558 - 22 กุมภาพันธ์ 2559 โดยมีแผนการดำเนินงานดังตาราง

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน		ระยะเวลา (1 ปี)											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ศึกษาหาข้อมูล ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (บทที่ 1-3)	←→											
2	พัฒนาเครื่องมือวิจัย(แบบสัมภาษณ์)			←→									
3	เก็บรวบรวมข้อมูล				←→								
4	วิเคราะห์ข้อมูล							←→					

5.	เขียนรายงานผลการวิจัย										←→		
6.	ปรับปรุงแก้ไขรายงานตาม ข้อเสนอแนะ											←→	
7.	ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์											←→	

ตารางที่ 1.1 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัยกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยง : กรณีศึกษาหมู่บ้านทุ่งมะเขย้อย ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ได้มีกรอบการวิจัยซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชุมชนทุ่งมะเขย้อยนั้นเกิดจากปัจจัยภายนอก อาทิ ความเจริญทางเทคโนโลยี ระบบสาธารณสุขโลก ประชาชนภายนอกที่เข้ามาในพื้นที่ ฯลฯ และปัจจัยภายในชุมชน อาทิ ค่านิยม เจตคติ ฯลฯ ซึ่งเหตุปัจจัยทั้งสองนั้นเป็นเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขย้อยเป็นอย่างยิ่ง

1.5 ประโยชน์ของผลการวิจัย

1.5.1 เพื่อเข้าใจถึงสภาพและลักษณะของที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในอดีตจนถึงปัจจุบัน

1.5.2 เพื่อสร้างความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยของชุมชน เพื่อเป็นฐานปัจจัยหลักในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.5.3 ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ในวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง เพื่อให้เด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้ที่สนใจมาเรียนรู้

1.5.4 เกิดความเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในระดับสถาบันการศึกษากับชุมชน ในกระบวนการทำงาน

1.5.5 เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานวิจัย และเรียนรู้การเข้าใจ เข้าถึงชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.5.6 มีสื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงให้นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจได้ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.5.7 มีผลงานวิชาการที่ถ่ายทอดสู่สังคม ภาคการผลิตหรือภาคบริการซึ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์เชิงประจักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี